

Asia: VN/1364/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.

Business Finland kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030. Business Finland tukee hallituksen esitystä. Esitys on tervetullut ja erittäin tarpeellinen. Lain pohjana on parlamentaarisen ryhmän työ, jossa etsittiin keinoja T&K-rahoituksen tason ja ennustettavuuden kasvattamiseksi. Business Finland pitää ryhmän työtä onnistuneena ja valtionvarainministeriön johdolla laatimaa lakiesitystä hyvänä jatkona työlle.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta on pitkällä aikavälillä tutkitusti tärkein taloudellisen kasvun selittäjä. Maailmalla tutkimus- ja kehittämistoiminnan investoinnit ovatkin kasvussa. Yhdysvallat on edelleen eniten T&K-toimintaan investoiva maa, mutta erityisesti Kiinan panostukset ovat voimakkaassa nousussa. Aasiassa laajemminkin yritysten T&K-investoinnit ovat merkittäviä. Kansainvälisessä tarkastelussa Suomen T&K-menot ovat kokonaismäärältään pienet, mutta suhteessa kansantalouden kokoon ne ovat edelleen kansainvälisesti kohtalaisen hyvällä tasolla. Päinvastoin kuin verrokkimaissa, Suomen T&K-menojen kehitys on kuitenkin ollut laskeva 2010-luvun alkupuolella. Nyt lausuntokierroksella oleva lakiesitys on erittäin tervetullut aloite Suomen tulevan kilpailukyvyyn turvaamiseksi ja hyvinvointimme taloudellisen perustan vahvistamiseksi. Esitys myös kohottaa Suomen houkuttelevuutta ulkomaisten investointien kohdemaana ja T&K-toiminnan partnerina.

Suomen T&K-menoista julkisen sektorin osuus on noin kolmasosa kokonaismäärästä. Julkisen sektorin T&K-rahoituksesta noin kaksikolmasosaa kohdistuu korkeakoulusektorille, viidesosa

julkiselle sektorille ja loput noin 12 prosenttia yrityksille. Lisättäessä julkisen sektorin panostusta T&K-toimintaa tulee tavoitella mahdollisimman laajaa vipuvaikutusta myös yksityisen sektorin T&K-panostuksiin.

Business Finland pitää ymmärrettävänä, että valtion T&K-panostusten kasvattaminen kytketään esityksessä yksityisen sektorin T&K-menojen kehitykseen. On kuitenkin tärkeää, että yksityisen sektorin panostusten mahdollisesti jäädessä jälkeen kansallisesta tavoitekehityksestä, ensisijaisena vaihtoehtona ei pidetä valtion T&K-panostusten korotuksen pienentämistä, vaan T&K-toiminnan rahoituksen uudelleenkohdentamista. Uudelleenkohdentamisen avulla on lähes varmasti mahdollista aktivoida yksityisiä T&K-investointeja ja poistaa yksityisiin T&K-investointeihin liittyviä esteitä siten, että kokonaispanostukset jatkavat kasvuaan, eikä päädytä itseään ruokkivaan, T&K-panostuksia jäädyttävään tai jopa laskevaan kierteseen. Rahoituksen tasainen lisääminen on perusteltua politiikkaa. Se kannustaa T&K-toimintaa tekeviä organisaatioita jatkamaan ja syventämään elinkeinojemme uudistumista ja kilpailukykyä edistävää T&K-toimintaa.

OECD:n mukaan yksi suomalaisen julkisen sektorin T&K-rahoituksen heikkokohta on ollut ennakoimattomuus. Laadukkaan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan käynnistäminen vie aikaa, eikä toimintaa voi keskeyttää ilman, että tutkimus- ja kehittämistoiminta kärsisi. Pitkäjänteinen ja ennakoitava T&K-politiikka ja -rahoitus luovat edellytyksiä ja kannustavat järjestelmän kaikkia toimijoita sitoutumiseen ja investointeihin. Business Finland näkee, että esitetty valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen pitkäaikaisen suunnitelman laatiminen edistää oleellisesti järjestelmämme ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä, kunhan kyseinen suunnitelma antaa riittävät suuntaviivat T&K-toimintaa tekeville yrityksille ja muille T&K-toiminnan keinoin elinkeinojen uudistumista tukeville organisaatioille. Esimerkiksi Business Finlandin ohjelmissa painottuu innovaatioiden lisäksi rahoituksella syntyneiden tuotteiden pääsy kansainvälisille markkinoille. Keskeistä Business Finlandin ohjelmissa ovat verkostot, jotka tarjoavat samojen haasteiden kanssa painiville toimijoille vertaisoppimista ja yhteisvoimaa. Näiden verkostojen rakentamiseen menee useita vuosia ja esityksen mukainen aikajänne antaa tällä työlle hyvän pohjan.

Suomen menestys ja tavoiteltu TKI-panostusten kasvattaminen vaativat tuekseen vahvaa osaamis pohjaa ja ulkomailta Suomeen kohdistuvia korkean arvonlisän investointeja. Koulutusjärjestelmä ja tutkimustoiminta ovat ehdottoman tärkeitä lähtökohtia osaamisperustan luomiselle, mutta aivan keskeinen osa yritysten menestykseen tarvittavasta osaamisesta hankitaan työelämässä yritysten hankkiessa uutta tietoa ja ottaessa riskejä itselleen uusien asioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa. Kunnianhimoinen TKI-toiminta ja ekosysteemi-kehitys ovat avainroolissa, kun Suomeen luodaan sellaista uutta osaamista, joka helpottaa tiedon ja teknologioiden hankkimista ja hyödyntämistä uusien suomalaisten menestystarinoiden luomiseen. Valtion poliittikalinjausten lisäksi varsinkin suurten kaupunkien elinkeinopoliittisilla linjauksilla on huomattava vaikutus T&K-toiminnan kokonaiskehitykseen Suomessa. Esimerkiksi kuntien ja kaupunkien päätöksillä on suora yhteys siihen, pystymmekö kansakuntana vastaamaan innovatiivisten yritysten ja toimialojen työvoimatarpeisiin.

Tutkimus- ja innovaatiopolitiikan vaikuttavuuden maksimoimiseksi on tärkeä huomata, että osaamiseen ja innovaatiotoimintaan tehtyjen panostusten taloudellinen vaikutus ratkaistaan lopulta avoimessa kilpailussa globaaleilla markkinoilla. Vahvan osaamisperustan sekä tutkimus- ja innovaatio-toiminnan tulee Suomessa yhdistyä saumattomasti maailmanluokan

liiketoimintaosaamiseen, kansainvälistymis-palveluihin ja viennin rahoitukseen sekä sellaiseen säädös-, markkina- ja asenneympäristöön, jossa yrittäjyys ja siihen liittyvä riskinotto on helppoa ja palkitsevaa. Toimintaympäristön tulee olla myös innovatiivisten yritysten osalta olla kokonaisuutena houkutteleva ja kannustava.

Business Finland pitää hyvänä, että esityksessä nostetaan esille valtion T&K-rahoituksen hallinnoinnista suurelta osin vastaavien Suomen Akatemian ja Business Finlandin toimintamenokehys. Mahdollisten myöntövaltuuksien tasokorotus edellyttää riittävää lisärahoitusta Business Finlandin ja Suomen Akatemian toimintamenoihin, jotta T&K-toiminnan määrää ja laajuutta lisäävään eri toimijoiden aktivointiin sekä lisärahoituksen mahdollisimman vaikuttavaan kohdentamiseen on käytettävissä määrällisesti ja laadullisesti riittävät voimavarat. T&K-toiminnan aktivoinnissa tarvitaan myös nykyistä tiiviimpää yhteistoimintaa kansallisen ja alueellisen tason julkisten yrityspalveluorganisaatioiden kesken.

Metsä-Tokila Timo
Business Finland Oy